

I. HUDOBNÁ VETA, SÚVETIE

Milí žiaci! V minulom pracovnom liste sme si hovorili o harmónii. Pri harmonizácii piesní sme si mohli všimnúť, že jednotlivé harmonické funkcie mali v priebehu skladby často svoje pevné miesto.

Takmer vždy pieseň začína aj končí **tonikou – T (I.)**, ktorá vyjadruje pokoj. Napätie vyvoláva **subdominanta– S (IV.)** a pred záverom (ešte pred poslednou tonikou) je často **dominanta – D (V.)**.

Tak ako v slovenskom jazyku vetu končíme bodkou, tak aj hudobná myšlienka, tiež tzv. hudobná veta je ukončená bodkou = tonikou.

Na hodinách slovenčiny ste sa určite učili aj čo je **súvetie**. Ide o spojenie dvoch a viacerých jednoduchých viet do jedného celku. Myslíte, že niečo podobné nemáme aj v hudbe?

V piesňach tiež často máme **predvetie**, za ktorým akoby cítime čiarku (veta končí subdominantou alebo dominantou) a po ňom nasleduje **závetie**, za ktorým cítime bodku (toniku). Presvedčme sa o tom v tejto piesni.

Pletla som pančuške

The image shows two staves of music for the song 'Pletla som pančuške'. The first staff is labeled 'predvetie' (prelude) and contains four measures with harmonic functions T, S, T, and D. The second staff is labeled 'závetie' (concluding phrase) and contains four measures with harmonic functions S, T, D, and T. The notes are written in a treble clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature.

- ÚLOHA č.1** - určí tóninu, predvetie a závetie v piesni Už ty pilky dořezaly
- pomenuj vyznačené intervaly

The image shows the musical notation for the song 'Už ty pilky dořezaly'. The title is written in blue. The lyrics are: '1. Už ty pil - ky do - ře - za - ly, už ty mly - ny do - mle - ly, už sed - lá - ci vy - mlá - ti - li, ma - ju praz - ne sto - do - ly.' There are red annotations: 'v.3' above the first measure, 'moravská ľudová' above the last measure, and red brackets under the lyrics 'pil - ky', 'mly - ny', and 'sto - do - ly'.

- Ak máš možnosť, vypočuj si ukážku tejto tanečnej ľudovej piesne v umeleckom spracovaní hudobného skladateľa Leoša Janáčka. Ten ju spracoval pre symfonický orchester vo svojom diele s názvom Lašské tance. Posledný z nich sa volá Pilky.
- <https://www.youtube.com/watch?v=H437w1nA-jA>

II. OBRATY INTERVALOV

Interval pozostáva z dvoch tónov, teda ho môžeme obrátiť. **Obrat intervalu** vznikne:

- **prenesením** (preložením) **spodného tónu intervalu o oktávu vyššie**
alebo
- **horného tónu intervalu o oktávu nižšie**

Inak povedané, daný interval svojím obratom dopĺňa oktávu. Pozorne si pozri nasledujúce príklady:

4. + 5. = 9
6. + 3. = 9
3. + 6. = 9
2. + 7. = 9

Z uvedených príkladov môžeme vyvodit jednoduché pravidlá (troška matematiky v hudbe):

- **súčet oboch intervalov po obrate je číslo 9**

obratom:	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
vzniká:	⁺ 8.	⁺ 7.	⁺ 6.	⁺ 5.	⁺ 4.	⁺ 3.	⁺ 2.	⁺ 1.
	= 9	= 9	= 9	= 9	= 9	= 9	= 9	= 9

Rovnako aj označenie intervalu sa pri obrate zmení a platia tieto pravidlá:

veľký na malý	v. —————> m.
malý na veľký	m. —————> v.
čisté sa nemenia	č. —————> č.
zmenšený na zväčšený	zm. —————> zv.
zväčšený na zmenšený	zv. —————> zm.

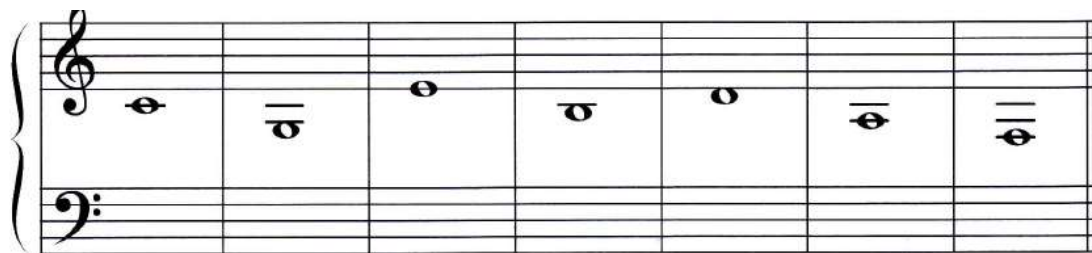
č.5. č.4. m.3. v.6. zm.4. zv.5. m.2. v.7. zv.6. zm.3.

ÚLOHA č.2 – doplň obraty intervalov a ich názvy

č. 5 č. 4 _____

III. OPAKOVANIE

ÚLOHA č.3 – pomenuj noty v husľovom kľúči a prepíš ich do basového kľúča

ÚLOHA č.4 – k názvom stupníc doplň počet krížikov alebo bé v predznamenaní

E dur 4 # D dur ___ # H dur ___ # A dur ___ # Fis dur ___ #
B dur ___ b As dur ___ b F dur ___ b Es dur ___ b Des dur ___ b

ÚLOHA č.5 – doplň taktové čiary

ÚLOHA č.6 – doplň výrazy v prázdnych riadkoch

Neúplný takt na začiatku skladby	P
Allegro znamená	R
Sláčikové nástroje majú štyri	S
Prvý stupeň v stupnici	T
Prvý obrat kvintakordu	S
Moderato znamená	M
Nízky ženský hlas je	A
Dirigent drží v ruke	T
Fagot vydáva hlboké	T
Druhý obrat kvintakordu	K
Piaty stupeň v stupnici	D

